

POSTANOWIENIE

Dnia 29 stycznia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Katarzyna Goner

w sprawie z odwołania H. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.
o wcześniejszą emeryturę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 29 stycznia 2014 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w B.
z dnia 29 maja 2013 r., sygn. akt III AUa ../12,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Uzasadnienie

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z 13 października 2011 r. odmówił H. K. prawa do wcześniejszej emerytury z uwagi na brak udowodnienia 15 lat pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze. Wnioskodawca złożył odwołanie od powyższej decyzji.

Sąd Okręgowy w S. – Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 16 listopada 2012 r., III U ../11, oddalił odwołanie. Sąd Okręgowy stwierdził, że na dzień 1 stycznia 1999 r. wnioskodawca udowodnił 27 lat i 9 miesięcy okresów składkowych i nieskładkowych, w tym jedynie 14 lat, 2 miesiące i 14 dni pracy w warunkach szczególnych.

Apelację od powyższego wyroku wniósł wnioskodawca. W uzasadnieniu apelacji podniósł, że wadliwie został pominięty przez Sąd Okręgowy okres jego

zatrudnienia w Państwowym Ośrodku Maszynowym w A. od 19 czerwca 1969 r. do 1 maja 1971 r.

Sąd Apelacyjny w B. – Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 29 maja 2013 r., III AUa .../12, oddalił apelację.

Sąd Apelacyjny stwierdził, że w rozpoznawanej sprawie sporne było czy wnioskodawca legitymuje się 15-letnim okresem wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze. Do spornych okresów zaliczono zatrudnienie w: Przedsiębiorstwie Budownictwa Rolnego w okresie od 13 sierpnia 1968 r. do 1 listopada 1968 r. w wymiarze 2 miesięcy i 20 dni, Państwowym Ośrodku Maszynowym w A. od 19 lutego 1969 r. do 1 maja 1971 r. w wymiarze 2 lat, 2 miesięcy i 11 dni, Odzieżowej Spółdzielni Pracy „E.” w E. od 8 lutego 1975 r. do 2 sierpnia 1978 r. w wymiarze 3 lat, 5 miesięcy i 23 dni oraz Augustowskim Przedsiębiorstwie Budowlanym w A. od 15 września 1978 r. do 30 kwietnia 1994 r. w wymiarze 15 lat, 5 miesięcy i 1 dnia. W tym ostatnim miejscu pracy wnioskodawca zajmował w różnych okresach szereg stanowisk, niektóre z nich zostały zaliczone przez organ rentowy do okresu pracy w szczególnych warunkach.

Sąd Apelacyjny stwierdził, że w świetle ustaleń poczynionych przez Sąd pierwszej instancji okres zatrudnienia wnioskodawcy w Państwowym Ośrodku Maszynowym w A. nie podlega zaliczeniu do pracy w szczególnych warunkach. Wnioskodawca pracował nie tylko w kanale remontowym, lecz także poza nim, naprawiając maszyny rolnicze, co oznacza, że nie była mu powierzona na stałe i w pełnym wymiarze praca w kanałach remontowych. Zakres jego obowiązków pracowniczych wykraczał poza pracę w kanale remontowym i to miało decydujące znaczenie dla uznania, że nie pracował w szczególnych warunkach w rozumieniu § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Państwowy Ośrodek Maszynowy w A. świadczył usługi dla rolników. W bazie maszynowej posiadał nie tylko sprzęt ciężki, lecz również maszyny rolnicze. Skoro odwołujący się zajmował stanowisko mechanika maszyn rolniczych, to znaczy że nie wykonywał pracy w kanałach remontowych stale i w pełnym wymiarze. W czasie żniw prace naprawcze były wykonywane w miejscu

awarii maszyny, co oznacza, że nie wszystkie prace były wykonywane w kanale. Do prac w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze zalicza się prace wykonywane w kanale remontowym przy naprawie pojazdów mechanicznych. Skoro skarżący takiej pracy nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze, to brak jest przesłanek do zaliczenia tego okresu do pracy w szczególnych warunkach.

W okresie zatrudnienia w Odzieżowej Spółdzielni Pracy „E.” w E. od 8 lutego 1975 r. do 2 sierpnia 1978 r. skarżący zajmował stanowisko kierowcy. Jednak wbrew jego twierdzeniom nie było to stanowisko kierowcy samochodu ciężarowego. W Odzieżowej Spółdzielni Pracy w E. w czasie zatrudnienia wnioskodawcy na stanie były tylko trzy pojazdy: dwie Nysy i jeden Żuk, które nie należą do kategorii samochodów ciężarowych o ciężarze powyżej 3,5 tony. Sąd Apelacyjny uznał za niezasadny argument wnioskodawcy, że uprawnienia do kierowania pojazdami osobowymi uzyskał dopiero 3 lutego 1978 r., a wcześniej miał uprawnienia do prowadzenia samochodów ciężarowych, ponieważ samochody Nysa i Żuk to samochody dostawcze a nie ciężarowe. Nie było przeszkód do prowadzenia tych pojazdów z uprawnieniami kategorii C, jakie posiadał skarżący od 16 kwietnia 1974 r., jednak nie wpływa to na ocenę, że nie prowadził w tym czasie samochodów ciężarowych.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego wniósł w imieniu wnioskodawcy jego pełnomocnik, zaskarżając wyrok ten w całości.

Skarga kasacyjna została oparta na podstawach: 1) naruszenia przepisów prawa materialnego, a mianowicie: a) art. 184 ust. 1 pkt 1 i art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z § 2 ust. 1 i § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wskutek nieuznania przez Sąd drugiej instancji okresu zatrudnienia wnioskodawcy w Państwowym Ośrodku Maszynowym w A. od 19 lutego 1969 r. do 1 maja 1971 r., w A. Przedsiębiorstwie Budowlanym w A. od 15 września 1978 r. do 30 listopada 1981 r. oraz w Odzieżowej Spółdzielni Pracy „E.” w E. od 8 lutego 1975 r. do 2 sierpnia 1978 r. za pracę w szczególnych warunkach, podczas gdy prace wykonywane przez H.K. w wymienionych okresach, zgodnie z powołanymi przepisami, były

pracami o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz znacznym stopniu uciążliwości i powinny być zaliczone do pracy w warunkach szkodliwych; b) § 196 ust. 1, 2 i 3 rozporządzenia Ministra Komunikacji i Spraw Wewnętrznych z dnia 20 lipca 1968 r. w sprawie ruchu na drogach publicznych (Dz.U. Nr 27, poz. 183), wydanego na podstawie art. 14 pkt 1, art. 17 ust. 3 i 4, art. 20 ust. 2 i 5 oraz art. 27 ust. 1 ustawy z dnia 27 listopada 1961 r. o bezpieczeństwie i porządku ruchu na drogach publicznych (Dz.U. Nr 53, poz. 295), w związku z § 3 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 29 kwietnia 2002 r. w sprawie wymiany praw jazdy, przez błędną ich wykładnię i przyjęcie, że nie było przeszkód do prowadzenia przez H. K. z uprawnieniami wyłącznie kategorii C w okresie od 8 lutego 1975 r. do 2 sierpnia 1978 r. samochodów Nysy i Żuka (samochodów dostawczych o masie całkowitej do 3,5 tony), podczas gdy H. K. – zgodnie z powołanymi przepisami i ich prawidłową wykładnią – nie nabył przypisanych mu przez Sąd Apelacyjny uprawnień do kierowania tymi samochodami podczas pracy w Odzieżowej Spółdzielni pracy „E.” w E., ponieważ prawo jazdy kategorii B uzyskał 3 lutego 1978 r., posiadając od 16 kwietnia 1974 r. wyłącznie prawo jazdy kategorii C, uprawniające go do kierowania pojazdami samochodowymi o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 ton z wyjątkiem autobusów (§ 196 ust. 1 rozporządzenia), zaś od 3 lutego 1978 r. kategorii D – do kierowania autobusami (§ 197 ust. 1 rozporządzenia); 2) naruszenia przepisów prawa procesowego, a mianowicie: a) art. 244 § 1 k.p.c. w związku z art. 4 ust. 1 pkt 1 lit. a i art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami (Dz.U. Nr 30, poz. 151 ze zm.) w związku z art. 328 § 2 k.p.c. i art. 391 k.p.c., przez uznanie, że wystarczającą podstawę do obalenia domniemania zgodności z prawdą dokumentu urzędowego – prawa jazdy H. K., w tym wynikających z niego faktów, takich jak data wydania uprawnień kategorii C oraz B i D, stanowią zeznania jednego świadka, niepoparte żadnymi innymi dowodami, podczas gdy obalając domniemanie z art. 244 k.p.c. organ rentowy powinien przedstawić dowody wskazujące na niezgodność stanu zaświadczonego w dokumencie urzędowym ze stanem rzeczywistym, czego nie uczynił, a tym samym przez sporządzenie uzasadnienia z pominięciem wyczerpującego wyjaśnienia przyczyn, dla których Sąd uznał, że nie było przeszkód do prowadzenia przez odwołującego się samochodów dostawczych w okresie pracy w „E.” w

przeciwieństwie do obowiązujących wówczas, powyżej wskazanych, uregulowań prawnych; b) art. 382 k.p.c. w związku z art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 k.p.c., co polegało na braku odniesienia się przez Sąd drugiej instancji w uzasadnieniu orzeczenia do wykazu stanowisk, zawartych w zarządzeniach resortowych (zarządzeniu Nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983 r. oraz zarządzeniu Nr 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 31 marca 1988 r.), mających charakter informacyjny, techniczno-porządkujący, uściślający, ułatwiający identyfikację określonego stanowiska pracy w szczególnych warunkach, mimo powoływania się na przedmiotowe zarządzenia resortowe przez odwołującego się w kontekście wykonywanych przez niego prac, co stanowi brak wszystkich koniecznych elementów uzasadnienia, wymaganych przez wskazany przepis; c) art. 381 k.p.c. w związku z art. 382 k.p.c. w związku z art. 227 k.p.c. w związku z art. 391 k.p.c., przez niezasadne nieuwzględnienie wniosku zamieszczonego w apelacji o przesłuchanie dwóch świadków na okoliczności mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie, w sytuacji gdy okoliczności sprawy tego wymagały, albowiem już *prima facie* widoczna była sprzeczność między treścią ocenianych dowodów, tj. opinii biegłego sądowego i zeznań świadków, a zastosowanie przez Sąd pierwszej instancji radykalnie odmiennej oceny faktów w przeciwieństwie do twierdzeń biegłego wiązało się z koniecznością zapoznania się z zeznaniami świadków w sposób bezpośredni, podczas gdy wymóg ten nie został spełniony, a strona w trakcie postępowania w pierwszej instancji nie miała możliwości zgłoszenia owych świadków z przyczyn obiektywnych.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w innym składzie, a w przypadku stwierdzenia do tego podstaw – o uchylenie w całości również zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi w zmienionym składzie, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i rozstrzygnięcie sprawy co do istoty oraz zasądzenie od organu rentowego na rzecz odwołującego się kosztów postępowania.

Konieczność przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący, powołując się na art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c., uzasadnił tym, że skarga kasacyjna jest

oczywiście uzasadniona, gdyż zaskarżone orzeczenie stoi w całkowitej sprzeczności z § 1 i 2 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze z uwagi na nieuwzględnienie przez Sąd innych równocześnie wykonywanych prac odwołującego się w trakcie pracy w Państwowym Ośrodku Maszynowym w A., w warunkach szczególnych, wymienionych bezpośrednio w załączniku (wykaz A) do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., w dziale XIV „Prace różne”, pod pozycją 14 „Prace przy naprawie pomp wtryskowych, wtryskiwaczy i gaźników do silników spalinowych”, które odwołujący się wykonywał w tym samym czasie (okresie), gdy wykonywał prace w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych (wymienione pod pozycją 16 wykazu).

Skarżący podniósł, że w sprawie występują ponadto istotne zagadnienia prawne, polegające na ustaleniu: 1) czy pracami w warunkach szczególnych uprawniającymi do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym są wyłącznie prace na stanowiskach wymienionych w powołanym rozporządzeniu i załączniku do tego rozporządzenia (§ 1 ust. 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, Dz.U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.) – w wykazach A i B, czy też dla oceny, że pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, lecz rodzaj wykonywanej przez niego faktycznie pracy; 2) czy zgodnie z art. 473 k.p.c. dowód z zeznań świadków jest dopuszczalny co do faktów wskazanych w dokumencie urzędowym, jakim jest prawo jazdy, w tym takich jak data wydania uprawnienia i jego kategoria.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna odwołującego się nie zasługiwała na przyjęcie jej do rozpoznania.

1. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne,

2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Wszystkie przesłanki tzw. przedsądu, ujęte w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c., należy traktować jako rozwinięcie podstaw kasacyjnych, zmierzające do wykazania, z jakich powodów naruszenia przepisów wskazane w tych podstawach uzasadniają przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 2 sierpnia 2007 r., III UK 45/07, LEX nr 898318). Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania musi zatem nawiązywać do tych przepisów prawa, które stanowią podstawę skargi kasacyjnej. Jeżeli skarżący powołuje się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, zagadnienie to powinno być sformułowane w oparciu o przepisy prawa, których obrazę zarzuca sądowi drugiej instancji w ramach podstaw kasacyjnych. Jeżeli wnoszący skargę kasacyjną upatruje podstaw do jej przyjęcia w potrzebie wykładni przepisów prawa lub rozbieżności w orzecznictwie, wówczas osnowę wniosku stanowić powinny przepisy wymienione w podstawie skargi kasacyjnej. Z kolei w przypadku powołania się na przesłankę oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, skarżący powinien zawrzeć w podstawach skargi zarzut naruszenia przez sąd drugiej instancji tych samych przepisów, które wymienia we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W niniejszej sprawie pełnomocnik ubezpieczonego powołał się we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c., czyli na występujące w sprawie istotne zagadnienia prawne oraz oczywistą zasadność skargi kasacyjnej. Jednakże przepisy, które wskazał w ramach tych przesłanek (§ 1 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze oraz art. 473 k.p.c.), nie zostały przez niego powołane w podstawach skargi kasacyjnej. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest w takiej sytuacji dotknięty nieusuwalnymi wadami polegającymi na tym, że wnosi się w nim o stwierdzenie oczywistego naruszenia przepisów prawa oraz udzielenie przez Sąd Najwyższy odpowiedzi na zagadnienia prawne

skonstruowane w odniesieniu do przepisów, których naruszenia nie zarzuca się w podstawach skargi.

2. Odnosząc się w sposób bardziej szczegółowy do przedstawionych przez pełnomocnika skarżącego przesłanek mających uzasadniać przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej w ujęciu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji w sposób oczywisty narusza konkretne przepisy prawa. Oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna natychmiast, *prima facie*, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurystycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z brzmieniem przepisów albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616, z 26 lutego 2008 r., II UK 317/ 07, LEX nr 453107, z 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364, z 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). Oznacza to, że we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak i w jego uzasadnieniu, niezbędne jest powołanie konkretnych przepisów prawa, z którymi wyrok sądu drugiej instancji jest w oczywisty sposób sprzeczny.

Skarżący podniósł, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, gdyż zaskarżone orzeczenie stoi w całkowitej sprzeczności z § 1 i 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze z uwagi na nieuwzględnienie przez Sąd Apelacyjny innych, równocześnie wykonywanych prac odwołującego się w trakcie zatrudnienia w Państwowym Ośrodku Maszynowym w A., wykonywanych jego zdaniem w warunkach szczególnych, wymienionych bezpośrednio w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (wykaz A Dział XIV „Prace różne”, pozycja 14 „Prace przy naprawie pomp wtryskowych, wtryskiwaczy i gaźników do silników spalinowych”), które skarżący wykonywał w tym samym czasie (okresie), gdy wykonywał prace w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych (pozycja 16 tego wykazu).

Na podstawie przedstawionej argumentacji nie można uznać, że skarga kasacyjna jest w sposób oczywisty uzasadniona. Po pierwsze, § 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie został wskazany w ramach podstaw kasacyjnych jako przepis, do którego naruszenia doszło w zaskarżonym wyroku. Po drugie, skarżący nie wykazał oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, ponieważ jego argumentacja ogranicza się jedynie do zakwestionowania ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd drugiej instancji w zakresie oceny, czy okres pracy w Państwowym Ośrodku Maszynowym w A. był okresem pracy w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze zgodnie z przepisami powołanego rozporządzenia. Zakwestionowanie ustaleń faktycznych nie jest równoznaczne z wykazaniem oczywistego naruszenia prawa. Z ustaleń faktycznych poczynionych w sprawie, którymi Sąd Najwyższy byłby związany w razie merytorycznego rozpoznania skargi (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), wynika, że okres zatrudnienia wnioskodawcy w Państwowym Ośrodku Maszynowym w A. nie podlega zaliczeniu do prac w szczególnych warunkach. Jak ustalił bowiem Sąd drugiej instancji, wnioskodawca pracował w Państwowym Ośrodku Maszynowym w A., wykonując prace w kanale remontowym i poza nim, w tym naprawiając maszyny rolnicze w miejscu ich pracy, co oznacza, że nie była mu powierzona stale i wyłącznie praca w kanałach remontowych określona w Dziale XIV, pkt 16 w załączniku nr 1 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (praca wykonywana w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych). W czasie pracy obowiązującym wnioskodawcę na danym stanowisku pracy miał on również powierzone inne obowiązki pracownicze poza pracą w kanale, co miało decydujące znaczenie dla uznania, że nie pracował w szczególnych warunkach w rozumieniu § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Skarżący zajmował bowiem stanowisko mechanika maszyn rolniczych, a na tym stanowisku nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze pracy w kanałach remontowych, ponieważ nie wszystkie prace naprawcze maszyn

rolniczych były (musiały być) wykonywane w kanale. Sąd Apelacyjny ustalił ponadto, że praca wnioskodawcy w Państwowym Ośrodku Maszynowym w A., wykonywana poza pracą w kanałach, nie polegała na naprawie pomp wtryskowych, wtryskiwaczy i gaźników do silników spalinowych, dlatego nie można zaliczyć tego okresu pracy do okresu zatrudnienia w warunkach szczególnych (wymienionych w wykazie A Dziale XIV „Prace różne”, pkt 14 „Prace przy naprawie pomp wtryskowych, wtryskiwaczy i gaźników do silników spalinowych”).

Zgodnie z treścią § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Sąd Najwyższy wypowiadał się wielokrotnie w przedmiocie wykładni § 2 ust. 1 tego rozporządzenia stwierdzając, że z przywileju przejścia na emeryturę w obniżonym wieku emerytalnym, przysługującego pracownikom zatrudnionym w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, mogą korzystać wyłącznie pracownicy, którzy byli rzeczywiście zatrudnieni stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szkodliwych warunkach pracy (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego: z 15 grudnia 1997 r., II UKN 417/97, OSNAPiUS 1998, nr 21, poz. 638; z 21 listopada 2001 r., II UKN 598/00, OSNAPiUS 2003, nr 17, poz. 419; z 14 września 2007 r., III UK 27/07, OSNP 2008, nr 21-22, poz. 325; z 4 czerwca 2008 r., II UK 306/07, LEX nr 494129). Problemy związane z interpretacją tego przepisu zostały wielokrotnie rozstrzygnięte w orzecznictwie. W wyroku z 29 stycznia 2008 r., I UK 192/07 (OSNP 2009, nr 5-6, poz. 79) Sąd Najwyższy stwierdził, że dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (por. wyroki

Sądu Najwyższego: z 24 marca 2009 r., I PK 194/2008, OSNP 2010, nr 23-24 poz. 281, z 22 stycznia 2008 r., I UK 210/07, OSNP 2009, nr 5-6, poz. 75; z 6 grudnia 2007 r., III UK 66/07, LEX nr 483283; z 4 października 2007 r., I UK 111/07, LEX nr 375689; z 19 września 2007 r., III UK 38/07, OSNP 2008, nr 21-22, poz. 329; z 14 września 2007 r., III UK 27/07, OSNP 2008, nr 21–22, poz. 325).

Przedstawiona w skardze kasacyjnej argumentacja prawna nie daje podstaw do przyjęcia, że skarga jest „oczywiście uzasadniona” w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Z ustaleń Sądu Apelacyjnego wynika bowiem, że wnioskodawca nie wykazał (nie udowodnił) 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Odmowa przyznania mu wcześniejszej emerytury nie jest zatem w oczywisty sposób sprzeczna z prawem. Skarżący, powołując się na oczywiste naruszenie przepisów prawa, neguje poczynione w sprawie ustalenia faktyczne dotyczące wykonywania przez niego w spornym okresie nie tylko i nie na stałe pracy w szczególnych warunkach. Podnoszone okoliczności dotyczą jednak ustaleń faktycznych, którymi Sąd Najwyższy się nie zajmuje. Pojęcie pracy w szczególnych warunkach ma charakter normatywny, nie każda praca „o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz znacznym stopniu uciążliwości” ma kwalifikację pracy w szczególnych warunkach. Szkodliwe lub uciążliwe warunki pracy nie zawsze mogą być utożsamiane z pracą w szczególnych warunkach, uprawniającą do nabycia emerytury w obniżonym wieku.

3. Drugą przesłanką, na którą powołuje się skarżący, są jego zdaniem występujące w sprawie „istotne zagadnienia prawne”.

Zagadnienie prawne, uzasadniające przyjęcie skargi do rozpoznania przez Sąd Najwyższy, musi odpowiadać określonym wymaganiom, a mianowicie: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń, 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu, 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą tak, aby udzielenie odpowiedzi na postawione pytanie ułatwiło sądowi odwoławczemu podjęcie decyzji jurysdykcyjnej co do istoty sprawy, 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście poważne wątpliwości, ze względu na użycie

przez ustawodawcę przymiotnika kwalifikującego „istotne”. W sprawie nie występuje więc istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., jeżeli ocena sformułowanego przez skarżącego problemu jest jednoznaczna (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2007 r., I PK 220/07, LEX nr 864044). Ponadto, nie można uznać, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii prawnej prezentowanej przez skarżącego, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, LEX nr 523522 oraz z 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNAPiUS - wkładka z 2003 r. nr 13, poz. 5).

Odnosząc powyższe rozważania do skargi kasacyjnej wniesionej w niniejszej sprawie należy stwierdzić, że żadne z dwóch przedstawionych „zagadnień prawnych” nie odnosi się do przepisów wskazanych w ramach podstaw kasacyjnych, co powoduje, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej jest dotknięty nieusuwalnymi wadami.

Ponadto pierwsze z przedstawionych zagadnień dotyczy kwestii wielokrotnie wyjaśnianej w orzecznictwie Sądu Najwyższego, choćby powołanym powyżej. Należy podkreślić, że normatywnie rodzaje prac w szczególnych warunkach wyróżnia kryterium merytoryczne i formalne. Pierwsze dotyczy wykonywania stale i w pełnym wymiarze takiej pracy, drugie wymaga wymienienia jej w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Praca, która nie spełnia łącznie obu kryteriów, nie uprawnia do emerytury w niższym wieku emerytalnym określonym w tym rozporządzeniu (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z 10 lutego 2009 r., II UK 199/08, LEX nr 725051).

Z wiążących w postępowaniu kasacyjnym ustaleń wynika, że Sąd Apelacyjny analizował czynności wykonywane przez skarżącego w spornych okresach czasu – dokonując oceny rodzaju powierzonych mu prac, nie opierał się jedynie na nazwie zajmowanego stanowiska.

Jeśli chodzi o drugie zagadnienie prawne sformułowane przez skarżącego, należy przede wszystkim zwrócić uwagę, że dotyczy ono przepisu prawa, który nie

został wskazany w ramach podstaw skargi kasacyjnej (art. 473 k.p.c.). Przedstawiona przez skarżącego kwestia nie może zostać zakwalifikowana jako istotne zagadnienie prawne również z uwagi na to, że nie ma ona znaczenia dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy i pozostaje bez związku z poczynionymi ustaleniami dotyczącymi faktów istotnych dla jej rozstrzygnięcia. Dokonując oceny okresu pracy odwołującego się w Odzieżowej Spółdzielni Pracy „E.” w E. w okresie od 8 lutego 1975 r. do 2 sierpnia 1978 r., Sąd drugiej instancji ustalił, że skarżący, zatrudniony wówczas jako kierowca, nie wykonywał czynności kierowcy samochodu ciężarowego, ponieważ w czasie jego zatrudnienia pracodawca ten posiadał tylko pojazdy dostawcze, które nie należą od kategorii samochodów o ciężarze powyżej 3,5 tony (były to dwie Nysy i jeden Żuk). Nie miało znaczenia, jakim rodzajem (kategorią) prawa jazdy dysponował wówczas skarżący. Istotne znaczenie miało to, że samochody, które wówczas prowadził, nie były samochodami ciężarowymi, a zatem nie pracował w spornym okresie jako kierowca samochodu ciężarowego. Bez znaczenia (doniosłości prawnej) jest zatem argument skarżącego, że uprawnienia do kierowania pojazdami osobowymi uzyskał dopiero 3 lutego 1978 r. Samochody Nysa i Żuk były samochodami dostawczymi, a nie ciężarowymi, i to jest istotne. Nie ma natomiast znaczenia, czy skarżący mógł prowadzić te pojazdy z uprawnieniami kategorii C, jakie posiadał od 16 kwietnia 1974 r. Nie było powodów do szczegółowego badania, jakiej kategorii prawo jazdy posiadał skarżący w określonym czasie.

W związku z powyższymi okolicznościami nie sposób uznać, że skarga kasacyjna odwołującego się jest oczywiście uzasadniona bądź że w sprawie występują istotne zagadnienia prawne wymagające rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy. Skarżący nie zdołał zatem wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy, wobec czego z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. należało orzec jak w sentencji.